

Finansdepartementet
Skatte- och tullavdelningen
December 2009

Nya skatteregler för försäkringsföretag

Sammanfattning

Enligt gällande rätt inkomstbeskattas en understödsförening bara för inkomst på grund av innehav av en sådan fastighet som inte förvaltas i livförsäkringsverksamheten. Föreningen är dock skattskyldig till avkastningsskatt enligt lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel. Ett europakooperativ som bedriver motsvarande verksamhet som en understödsförening beskattas som en sådan.

Finansdepartementet har i Ds 2009:55 En ny försäkringsrörelselag föreslagit ändrade regler för bl.a. understödsföreningar. Där föreslås att namnet understödsförening utmönstras och ersätts med försäkringsförening. Vidare föreslås att föreningarna ska tillämpa lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar om inget annat anges. Det föreslås även att förbudet mot affärsmässig verksamhet ska slopas och att föreningarna ska få bedriva samma verksamhet inom livförsäkring och skadeförsäkring som försäkringsbolagen. Några förslag till ändringar i skattelagstiftningen lämnas dock inte utan ska beredas särskilt.

Eftersom föreningarna föreslås få likartade verksamhetsbetingelser som försäkringsbolagen föreslås i denna promemoria att skattereglerna ändras så att beskattningen av föreningarna blir densamma som för bolagen såvida inte avvikelser är motiverade med hänsyn till föreningarnas associationsrättsliga särart. Detta sker genom att försäkringsföreningar som bedriver livförsäkringsverksamhet inordnas under den skatterättsliga definitionen av livförsäkringsföretag i inkomstskattelagen. Härigenom blir de särskilda bestämmelserna om livförsäkringsföretag tillämpliga på dessa föreningar. Andra försäkringsföreningar kommer att räknas som skadeförsäkringsföretag och ska tillämpa de särskilda reglerna för dessa företag. I övrigt föreslås att försäkringsföreningarna skatterättsligt likställs med ekonomiska föreningar.

Försäkringsbolag kan vara antingen försäkringsaktiebolag eller ömsesidiga försäkringsbolag. Genom den nya försäkringsrörelselagen slås fast att för försäkringsaktiebolag gäller föreskrifterna för aktiebolag i allmänhet om inte något annat följer av försäkringsrörelselagen eller är särskilt föreskrivet. Därför kommer det inte längre att vara nödvändigt att ha en särskild bestämmelse som skatterättsligt likställer dem med aktiebolag. I förslaget till ny försäkringsrörelselag föreslås vidare att de ömsesidiga försäkringsbolagen ges utökade möjligheter till extern kapitalanskaffning genom att regler om förlagsinsatser, vinstandels- och kapitalandelslån görs tillämpliga på bolagen. Med anledning härav föreslås i denna promemoria att skatteregler om förlagsinsatser, vinstandels- och kapitalandelslån som i dag inte gäller för ömsesidiga försäkringsbolag, görs tillämpliga på sådana bolag.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2011 och tillämpas första gången vid 2012 års taxering. Äldre föreskrifter ska dock fortfarande gälla för understödsföreningar som är registrerade enligt lagen (1972:262) om understödsföreningar.

Innehåll

1	Lagförslag	4
1.1	Förslag till lag om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel	4
1.2	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	11
1.3	Förslag till lag om ändring i lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter	16
2	Bakgrund och gällande rätt	19
2.1	Understödsföreningar	19
2.2	Försäkringsbolag	19
2.3	Europabolag och europakooperativ	20
2.4	Beskattningsav understödsföreningar m.m.	20
2.5	Beskattningsav försäkringsbolag	20
3	Överväganden och förslag	21
3.1	Försäkringsföreningar	21
3.2	Ömsesidiga försäkringsbolag	26
3.3	Europabolag och europakooperativ	27
4	Ikraftträdande och övergångsbestämmelser	28
5	Konsekvensanalys	28
5.1	Försäkringsföreningar	28
5.2	Ömsesidiga försäkringsbolag	29
6	Författningskommentarer	29
6.1	Förslag till lag om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel	29
6.2	Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	31
6.3	Förslag till lag om ändring i lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter	34

1 Lagförslag

1.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel

Härigenom föreskrivs att 2, 3, 5, 9–10 a och 12 §§ lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §¹

Skattskyldiga till avkastningsskatt är

1. svenska livförsäkringsföretag,
2. utländska livförsäkringsföretag som bedriver försäkringsrörelse från fast driftställe i Sverige och utländska tjänstepensionsinstitut som bedriver med försäkringsverksamhet jämförbar tjänstepensionsverksamhet från fast driftställe i Sverige,

3. *understödsföreningar som bedriver till livförsäkring hänförlig verksamhet,*

4. pensionsstiftelser enligt lagen (1967:531) om tryggnad av pensionsutfästelse m.m. och utländska tjänstepensionsinstitut som från fast driftställe i Sverige meddelar avtal om tjänstepension med villkor som innebär att institutet kan likställas med en pensionsstiftelse enligt samma lag,

5. arbetsgivare som i sin balansräkning redovisar pensionsutfästelse under rubriken Avsatt till pensioner enligt lagen om tryggnad av pensionsutfästelse m.m. eller i sådan delpost som avses i 8 a § samma lag,

6. obegränsat skattskyldiga som innehar pensionssparkonto,

7. obegränsat skattskyldiga som innehar

a) kapital- eller pensionsförsäkring som är meddelad i försäkringsrörelse som inte bedrivs från fast driftställe i Sverige, eller

b) försäkring som anses som pensionsförsäkring enligt 58 kap. 5 § inkomstskattelagen (1999:1229),

8. obegränsat skattskyldiga som

3. pensionsstiftelser enligt lagen (1967:531) om tryggnad av pensionsutfästelse m.m. och utländska tjänstepensionsinstitut som från fast driftställe i Sverige meddelar avtal om tjänstepension med villkor som innebär att institutet kan likställas med en pensionsstiftelse enligt samma lag,

4. arbetsgivare som i sin balansräkning redovisar pensionsutfästelse under rubriken Avsatt till pensioner enligt lagen om tryggnad av pensionsutfästelse m.m. eller i sådan delpost som avses i 8 a § samma lag,

5. obegränsat skattskyldiga som innehar pensionssparkonto,

6. obegränsat skattskyldiga som innehar

a) kapital- eller pensionsförsäkring som är meddelad i försäkringsrörelse som inte bedrivs från fast driftställe i Sverige, eller

b) försäkring som anses som pensionsförsäkring enligt 58 kap. 5 § inkomstskattelagen (1999:1229),

7. obegränsat skattskyldiga som

¹ Senaste lydelse 2008:136.

ingått ett avtal om tjänstepension med ett utländskt tjänstepensionsinstitut i en verksamhet som inte bedrivs från fast driftställe i Sverige, under förutsättning att avtalet är jämförbart med en kapital- eller pensionsförsäkring.

9. obegränsat skattskyldiga som ingått ett avtal om tjänstepension med ett utländskt tjänstepensionsinstitut i en verksamhet som inte bedrivs från ett fast driftställe i Sverige, om avtalet innehåller villkor som innebär att tjänstepensionsinstitutet kan likställas med en pensionsstiftelse enligt lagen om tryggnad av pensionsutfästelse m.m.

Om en sådan kapitalförsäkring som avses i första stycket 7 a inte innehas av någon som är obegränsat skattskyldig, ska den som har panträtt i försäkringen anses inneha den.

Bestämmelserna i första stycket 7 omfattar inte försäkring som enbart avser olycks- eller sjukdomsfall eller dödsfall senast vid 70 års ålder och som inte är återköpsbar. Detsamma gäller ett motsvarande avtal om tjänstepension som är jämförbart med kapitalförsäkring.

ingått ett avtal om tjänstepension med ett utländskt tjänstepensionsinstitut i en verksamhet som inte bedrivs från fast driftställe i Sverige, under förutsättning att avtalet är jämförbart med en kapital- eller pensionsförsäkring.

8. obegränsat skattskyldiga som ingått ett avtal om tjänstepension med ett utländskt tjänstepensionsinstitut i en verksamhet som inte bedrivs från ett fast driftställe i Sverige, om avtalet innehåller villkor som innebär att tjänstepensionsinstitutet kan likställas med en pensionsstiftelse enligt lagen om tryggnad av pensionsutfästelse m.m.

Om en sådan kapitalförsäkring som avses i första stycket 6 a inte innehas av någon som är obegränsat skattskyldig, ska den som har panträtt i försäkringen anses inneha den.

Bestämmelserna i första stycket 6 omfattar inte försäkring som enbart avser olycks- eller sjukdomsfall eller dödsfall senast vid 70 års ålder och som inte är återköpsbar. Detsamma gäller ett motsvarande avtal om tjänstepension som är jämförbart med kapitalförsäkring.

3 §²

Skatteunderlaget är kapitalunderlaget enligt andra–tionde styckena, multiplicerat med den genomsnittliga statslåneräntan under kalenderåret närmast före ingången av beskattningsåret. Skatteunderlaget avrundas nedåt till helt hundratal kronor.

För skattskyldig som avses i 2 § första stycket 1–4 utgörs kapitalunderlaget av värdet av den skattskyldiges tillgångar vid ingången av beskattningsåret efter avdrag för finansiella skulder vid samma tidpunkt. För skattskyldig som avses i 2 § första stycket 2 och sådana utländska tjänstepensionsinstitut som avses i 2 § första

För skattskyldig som avses i 2 § första stycket 1–3 utgörs kapitalunderlaget av värdet av den skattskyldiges tillgångar vid ingången av beskattningsåret efter avdrag för finansiella skulder vid samma tidpunkt. För skattskyldig som avses i 2 § första stycket 2 och sådana utländska tjänstepensionsinstitut som avses i 2 § första

² Senaste lydelse 2008:136.

stycket 4 medräknas dock endast sådana tillgångar och skulder som är hänförliga till den i Sverige bedrivna försäkringsrörelsen eller tjänstepensionsverksamheten.

Vid beräkning av kapitalunderlag enligt andra stycket ska bortses från den del av tillgångar och skulder som

1. inte förvaltas för försäkringstagarnas räkning,
2. är hänförliga till avgångsbidragsförsäkringar meddelade enligt grunder som fastställts i kollektivavtal mellan arbetsmarknadens huvudorganisationer,
3. är hänförliga till försäkringar som i redovisningshänseende tas upp som grupplivförsäkringar, eller
4. avser sjuk- och olycksfallsförsäkringar hänförliga till försäkringsklass enligt 2 kap. 3 a § första stycket 1 och 2 samt 3 b § första stycket 1 b och 4 försäkringsrörelselagen (1982:713).

Bestämmelserna i tredje stycket ska också gälla i tjänstepensionsverksamhet i fråga om avtal som är jämförbara med personförsäkring.

Kapitalunderlaget för skattskyldiga som avses i 2 § första stycket 5 utgörs av avsättningsbeloppet vid ingången av beskattningsåret avseende sådana pensionsutfästelser för vilkas tryggnadsavdragsrätt föreligger vid inkomsttaxeringen.

Kapitalunderlaget för skattskyldiga som avses i 2 § första stycket 6 utgörs av värdet av de tillgångar som vid ingången av kalenderåret är hänförliga till pensionssparkontot. Avdrag får ske för obetald skatt enligt denna lag som är hänförlig till kontot.

Kapitalunderlaget för skattskyldiga som avses i 2 § första stycket 7 utgörs av värdet vid beskattningsårets ingång av sådana försäkringar som anges där. Detta värde beräknas enligt åttonde och nionde styckena.

Som värde av försäkringen tas upp dess på försäkringstekniska beräkningsgrunder framräknade återköpsvärde med tillägg för beräknad upplupen andel i livförsäkringsrörelsens överskott.

I fråga om försäkringsavtal som ingåtts före den 1 januari 1997 ska endast den del av försäkringens värde tas upp som överstiger värdet vid denna tidpunkt. Till det värde som undantas från skatteunderlaget får tillägg göras för årlig värdestegring beräknad enligt första stycket. Denna

stycket 3 medräknas dock endast sådana tillgångar och skulder som är hänförliga till den i Sverige bedrivna försäkringsrörelsen eller tjänstepensionsverksamheten.

4. avser sjuk- och olycksfallsförsäkringar hänförliga till försäkringsklass enligt 2 kap. 11 § första stycket 1 och 2 samt 12 § försäkringsklass I b och försäkringsklass IV försäkringsrörelselagen (2010:000).

Kapitalunderlaget för skattskyldiga som avses i 2 § första stycket 4 utgörs av avsättningsbeloppet vid ingången av beskattningsåret avseende sådana pensionsutfästelser för vilkas tryggnadsavdragsrätt föreligger vid inkomsttaxeringen.

Kapitalunderlaget för skattskyldiga som avses i 2 § första stycket 5 utgörs av värdet av de tillgångar som vid ingången av kalenderåret är hänförliga till pensionssparkontot. Avdrag får ske för obetald skatt enligt denna lag som är hänförlig till kontot.

Kapitalunderlaget för skattskyldiga som avses i 2 § första stycket 6 utgörs av värdet vid beskattningsårets ingång av sådana försäkringar som anges där. Detta värde beräknas enligt åttonde och nionde styckena.

begränsning gäller dock inte om försäkringen övergått till ny innehavare efter utgången av år 1996 på annat sätt än genom arv, testamente, gåva, bodelning eller, såvitt gäller försäkring som har samband med tjänst, överlåtelse mellan arbetsgivare på grund av anställds byte av tjänst.

Kapitalunderlaget för skattskyldiga som avses i 2 § första stycket 8 och 9 utgörs av värdet vid beskattningsårets ingång av de tillgångar som är hänförliga till avtalet om tjänstepension.

Vid tillämpning av tredje stycket 1 ska tillgångar som svarar mot konsolideringsfond enligt 12 kap. 9 § försäkringsrörelselagen anses förvaltade för försäkringstagarnas räkning till den del fonden enligt bolagsordningen får användas för återbäring till försäkringstagarna eller andra ersättningsberättigade på grund av försäkringar.

Kapitalunderlaget för skattskyldiga som avses i 2 § första stycket 7 och 8 utgörs av värdet vid beskattningsårets ingång av de tillgångar som är hänförliga till avtalet om tjänstepension.

Vid tillämpning av tredje stycket 1 ska tillgångar som svarar mot konsolideringsfond enligt 12 kap. 7 § försäkringsrörelselagen anses förvaltade för försäkringstagarnas räkning till den del fonden enligt bolagsordningen får användas för återbäring till försäkringstagarna eller andra ersättningsberättigade på grund av försäkringar.

5 §³

Om inte annat följer av 6–8 §§ tas tillgångar och skulder upp till bokfört värde. För skattskyldig som avses i 2 § första stycket 6 skall tillgångarna dock tas upp till sitt marknadsvärde om inte annat följer av 7 §.

Om inte annat följer av 6–8 §§ tas tillgångar och skulder upp till bokfört värde. För skattskyldig som avses i 2 § första stycket 5 ska tillgångarna dock tas upp till sitt marknadsvärde om inte annat följer av 7 §.

9 §⁴

Skatten uppgår till 15 procent av skatteunderlaget enligt 3 § om inte annat följer av andra, fjärde, sjätte och sjunde styckena.

För den del av skatteunderlaget som hos sådan skattskyldig som avses i 2 § första stycket 1–3, 7 och 8 är hänförligt till annan personförsäkring än pensionsförsäkring eller till annat med personförsäkring jämförbart tjänstepensionsavtal än sådant som avses i 28 kap. 2 § andra stycket inkomstskattelagen (1999:1229) uppgår skatten till 30 procent av nio tiondelar av skatteunderlaget.

För den del av skatteunderlaget som hos sådan skattskyldig som avses i 2 § första stycket 1, 2, 6 och 7 är hänförligt till annan personförsäkring än pensionsförsäkring eller till annat med personförsäkring jämförbart tjänstepensionsavtal än sådant som avses i 28 kap. 2 § andra stycket inkomstskattelagen (1999:1229) uppgår skatten till 30 procent av nio tiondelar av skatteunderlaget.

Med pensionsförsäkring likställs i denna paragraf sådana avtal om tjänstepension som uppfyller villkoren i 58 kap. 1 a § första stycket 2 inkomstskattelagen.

³ Senaste lydelse 1993:947.

⁴ Senaste lydelse 2008:136.

I det fall beskattningsåret är längre eller kortare än 12 månader ska skattesatsen jämkas i motsvarande mån. Sådan jämkning ska också göras om

1. hela behållningen på ett pensionsparkonto avskattas enligt 58 kap. 33 § inkomstskattelagen eller avsättning som avses i 3 § femte stycket helt upplöses under beskattningsåret,

2. det kapital som hänför sig till en pensionsförsäkring avskattas enligt 58 kap. 19 eller 19 a § inkomstskattelagen eller 5 § första stycket 6, 6 a eller 7 lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta, eller

3. en försäkring ska anses som en kapitalförsäkring enligt 58 kap. 2 § tredje stycket inkomstskattelagen.

Överläts ett helt försäkringsbestånd från ett svenskt livförsäkringsföretag till ett annat sådant företag eller sker fusion *enligt 15 a kap. 1 eller 18 § försäkringsrörelselagen (1982:713)* mellan sådana företag inträder det övertagande företaget i det överlåtande företags skattemässiga situation.

Överläts ett försäkringsbestånd helt eller delvis från ett livförsäkringsföretag som är skattskyldigt enligt denna lag till ett företag som inte är det, ska det överlåtande livförsäkringsföretaget betala avkastningsskatt för den del av året som företaget innehåft försäkringsbeståndet. Skattesatsen ska då jämkas i motsvarande mån.

Överläts ett helt försäkringsbestånd från ett svenskt livförsäkringsföretag till ett annat sådant företag eller sker fusion mellan sådana företag inträder det övertagande företaget i det överlåtande företags skattemässiga situation.

Överläts ett försäkringsbestånd helt eller delvis från ett livförsäkringsföretag som är skattskyldigt enligt denna lag till ett företag som inte är det, ska det överlåtande livförsäkringsföretaget betala avkastningsskatt för den del av året som företaget innehåft försäkringsbeståndet. Skattesatsen ska då jämkas i motsvarande mån. *Vad som nu sagts gäller också vid överlåtelse genom fusion.*

För den som efter överlåtelsen inträder som skattskyldig beräknas skatteunderlaget som om försäkringen innehåfts hela året. Skattesatsen ska dock jämkas med hänsyn till den tid som skattskyldighet förelegat.

10 §⁵

Bestämmelserna i taxeringslagen (1990:324) och skattebetalningslagen (1997:483) gäller för avkastningsskatt.

Avkastningsskatt som *skall* tas ut av sådan skattskyldig som avses i 2 § första stycket 6 *skall* för den skattskyldiges räkning betalas av det pensionssparinstitut med vilket den skattskyldige träffat avtal om individuellt pensionssparande. Vid tillämpningen av skattebetalningslagen *skall* vad som sägs om skatt-

Avkastningsskatt som *ska* tas ut av sådan skattskyldig som avses i 2 § första stycket 5 *ska* för den skattskyldiges räkning betalas av det pensionssparinstitut med vilket den skattskyldige träffat avtal om individuellt pensionssparande. Vid tillämpningen av skattebetalningslagen *ska* vad som sägs om skatt-

⁵ Senaste lydelse 2002:412.

skyldig och redovisningsperiod i stället gälla pensionssparinstitutet respektive pensionssparinstitutets beskattningsår. Pensionssparinstitutet *skall* vara registrerat hos beskattningsmyndigheten.

Förutom pensionssparinstitutet får även skattskyldig som avses i 2 § första stycket 6 överklaga beskattningsmyndighetens beslut om skatt enligt bestämmelserna i 22 kap. skattebetalningslagen.

Återbetalas skatt hänförlig till ett pensionssparkonto till ett pensionsparinstitut *skall* beloppet tillsammans med räntan enligt 19 kap. 12 § skattebetalningslagen tillgodoföras kontot. Har kontot avslutats *skall* institutet ombesörja att beloppet i stället överförs till det pensionssparkonto till vilket de tillgångar som var hänförliga till det avslutade kontot har överförts. Finns inte sådant konto *skall* institutet betala ut beloppet på det sätt som gäller för utbetalningar enligt lagen (1993:931) om individuellt pensionssparande.

skyldig och redovisningsperiod i stället gälla pensionssparinstitutet respektive pensionssparinstitutets beskattningsår. Pensionssparinstitutet *ska* vara registrerat hos beskattningsmyndigheten.

Förutom pensionssparinstitutet får även skattskyldig som avses i 2 § första stycket 5 överklaga beskattningsmyndighetens beslut om skatt enligt bestämmelserna i 22 kap. skattebetalningslagen.

Återbetalas skatt hänförlig till ett pensionssparkonto till ett pensionsparinstitut *ska* beloppet tillsammans med räntan enligt 19 kap. 12 § skattebetalningslagen tillgodoföras kontot. Har kontot avslutats *ska* institutet ombesörja att beloppet i stället överförs till det pensionssparkonto till vilket de tillgångar som var hänförliga till det avslutade kontot har överförts. Finns inte sådant konto *ska* institutet betala ut beloppet på det sätt som gäller för utbetalningar enligt lagen (1993:931) om individuellt pensionssparande.

10 a §⁶

Skattskyldig som avses i 2 § första stycket 7 har rätt till nedsättning av skatten på försäkring med belopp som motsvarar den utländska skatt eller den skatt enligt kupongskattelagen (1970:624) som är hänförlig till försäkringen och som försäkringsgivaren eller den skattskyldige har betalat. Nedsättning för utländsk skatt medges bara om rätt till avräkning enligt lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt saknas. Med utländsk skatt avses dels sådan skatt som anges i 1 kap. 3 § nämnda lag, dels punktskatt och förmögenhetsskatt. Avräkningsbar skatt som kvarstår outnyttjad får räknas av senare år mot skatt enligt denna lag

Skattskyldig som avses i 2 § första stycket 6 har rätt till nedsättning av skatten på försäkring med belopp som motsvarar den utländska skatt eller den skatt enligt kupongskattelagen (1970:624) som är hänförlig till försäkringen och som försäkringsgivaren eller den skattskyldige har betalat. Nedsättning för utländsk skatt medges bara om rätt till avräkning enligt lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt saknas. Med utländsk skatt avses dels sådan skatt som anges i 1 kap. 3 § nämnda lag, dels punktskatt och förmögenhetsskatt. Avräkningsbar skatt som kvarstår outnyttjad får räknas av senare år mot skatt enligt denna lag

⁶ Senaste lydelse 2008:1349.

vilken avser samma försäkring. vilken avser samma försäkring.

Den skattskyldige ska lämna de uppgifter som behövs för prövningen av begäran om nedsättning av skatt. Om det framgår att det finns förutsättningar för nedsättning, trots att den skattskyldige inte kan lämna samtliga de uppgifter som är nödvändiga för tillämpning av nedsättningsreglerna, får nedsättning ske med skäligt belopp.

12 §⁷

Termer och uttryck i denna lag har samma betydelse och tillämpningsområde som i inkomstskattelagen (1999:1229). Beskattningsåret för skattskyldiga som avses i 2 § första stycket 7, 8 och 9 ska dock alltid vara kalenderåret.

Termer och uttryck i denna lag har samma betydelse och tillämpningsområde som i inkomstskattelagen (1999:1229). Beskattningsåret för skattskyldiga som avses i 2 § första stycket 6, 7 och 8 ska dock alltid vara kalenderåret.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011 och tillämpas första gången vid 2012 års taxering.

2. Understödsföreningar som efter den 1 januari 2011 fortsätter att driva sin verksamhet enligt lagen (1972:262) om understödsföreningar med stöd av 7 § lagen (2010:000) om införande av försäkringsrörelselagen (2010:000) ska alljämt tillämpa 2 § första stycket 3 i dess äldre lydelse.

⁷ Senaste lydelse 2008:136.

1.2 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229)¹
dels att 7 kap. 19 § ska upphöra att gälla,
dels att 2 kap. 4 och 4 b §§, 16 kap. 8 §, 24 kap. 5 §, 28 kap. 10 §, 33 kap. 10 §, 39 kap. 2, 4, 9 och 13 d §§, 40 kap. 5 §, 48 kap. 6 a, 6 b och 28 §§ samt 58 kap. 15 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

4 §

Europabolag *och försäkringsbolag* räknas som aktiebolag.

Europabolag räknas som aktiebolag.

4 b §²

Europakooperativ *och* europeiska grupperingar för territoriellt samarbete (EGTS) räknas som ekonomiska föreningar.

Europakooperativ, europeiska grupperingar för territoriellt samarbete (EGTS) *och försäkringsföreningar* räknas som ekonomiska föreningar.

16 kap.

8 §

Utgifter som ett aktiebolag har i samband med aktieutdelning och förändring av aktiekapitalet samt andra utgifter för bolagets förvaltning ska dras av. Utgifter som en ekonomisk förening har i samband med förändring av *föreningens* medlems- och förlagsinsatser samt andra utgifter för *föreningens* förvaltning ska dras av.

Utgifter som ett aktiebolag har i samband med aktieutdelning och förändring av aktiekapitalet samt andra utgifter för bolagets förvaltning ska dras av. Utgifter som en ekonomisk förening *eller ett ömsesidigt försäkringsföretag* har i samband med förändring av *dess* medlems- och förlagsinsatser samt andra utgifter för *dess* förvaltning ska dras av.

24 kap.

5 §

Ett svenskt aktiebolag *eller* en svensk ekonomisk förening som har tagit upp ett vinstandelslån, får dra av vinstandelsröntan bara i den utsträckning som följer av 6–10 §§.

Ett svenskt aktiebolag, en svensk ekonomisk förening *eller ett svenskt ömsesidigt försäkringsföretag* som har tagit upp ett vinstandelslån, får dra av vinstandelsröntan bara i den utsträckning som följer av 6–10 §§.

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

² Senaste lydelse 2009:721.

Med vinstandelsränta avses ränta vars storlek är beroende av det låntagande företagets utdelning eller vinst och med vinstandelslån avses ett lån med ränta som helt eller delvis är vinstandelsränta.

För annan ränta på vinstandelslån gäller allmänna bestämmelser om avdrag i näringsverksamheten.

28 kap.

10 §

I fråga om fondförsäkringar som avses i 2 kap. 3 b § första stycket 3 försäkringsrörelselagen (1982:713) och andra avgiftsbaserade utfästelser, får avdrag som beräknas enligt 8 § göras med högst ett belopp som motsvarar kostnaden för att uppnå de förmånsnivåer som anges där genom annan pensionsförsäkring än sådan som avses i den lagen.

I fråga om fondförsäkringar som avses i 2 kap. 12 § försäkringsklass III försäkringsrörelselagen (2010:000) och andra avgiftsbaserade utfästelser, får avdrag som beräknas enligt 8 § göras med högst ett belopp som motsvarar kostnaden för att uppnå de förmånsnivåer som anges där genom annan pensionsförsäkring än sådan som avses i den lagen.

33 kap.

10 §

Som tillgångar eller skulder i näringsverksamheten räknas inte fordringar eller skulder som avser

- statlig inkomstskatt,
- kommunal inkomstskatt,
- egenavgifter,
- avkastningsskatt enligt 2 § 5 lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel,

- avkastningsskatt enligt 2 § första stycket 4 lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel,

- särskild löneskatt enligt lagen (1991:687) om särskild löneskatt på pensionskostnader,

- statlig fastighetsskatt,
- kommunal fastighetsavgift,
- mervärdesskatt som ska redovisas i självdeklaration enligt 10 kap. 31 § skattebetalningslagen (1997:483),

- avgift enligt lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift, och
- skattetillägg och förseningsavgift enligt taxeringslagen (1990:324).

39 kap.

2 §

Med livförsäkringsföretag avses

1. livförsäkringsbolag enligt 1 kap. 4 § försäkringsrörelselagen (1982:713), och

1. livförsäkringsföretag enligt 1 kap. 4 § försäkringsrörelselagen (2010:000) samt svenskt europabolag eller europakooperativ som bedriver motsvarande verksamhet, och

2. utländskt försäkringsföretag som bedriver livförsäkringsrörelse i Sverige med stöd av lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige.

Med skadeförsäkringsföretag avses annat försäkringsföretag än livförsäkringsföretag.

Utländska försäkringsföretag som bedriver försäkringsrörelse i Sverige bedöms bara med hänsyn till den verksamhet som företaget bedriver från fast driftställe här. Som skadeförsäkringsföretag anses också en sådan association som avses i 6 kap. 8 § andra stycket 1.

4 §

Bestämmelserna i 3 § gäller inte till den del inkomsterna, premierna och utgifterna hänför sig till försäkringar som i redovisningshänseende tas upp som grupplivförsäkringar eller sådana sjuk- och olycksfallsförsäkringar som avses i 2 kap. 3 a § första stycket 1 och 2 samt 3 b § första stycket 1 b och 4 försäkringsrörelselagen (1982:713). För dessa inkomster, premier och utgifter gäller i stället 6–9 §§.

Bestämmelserna i 3 § gäller inte till den del inkomsterna, premierna och utgifterna hänför sig till försäkringar som i redovisningshänseende tas upp som grupplivförsäkringar eller sådana sjuk- och olycksfallsförsäkringar som avses i 2 kap. 11 § första stycket 1 och 2 samt 12 § försäkringsklass I b och försäkringsklass IV försäkringsrörelselagen (2010:000). För dessa inkomster, premier och utgifter gäller i stället 6–9 §§.

9 §

Med utjämningsfond avses en fond som enligt bolagsordningen får användas bara till att täcka förluster i själva försäkringsrörelsen och – efter det att sådan förlusttäckning har skett – förluster i näringsverksamheten i dess helhet, till den del inte förlusterna enligt bolagsordningen ska täckas av andra avsättningar. För sådana ömsesidiga bolag som inte omfattas av försäkringsrörelselagen (1982:713) ska detta framgå av bolagets stadgar i stället för av bolagsordningen.

Med utjämningsfond avses en fond som enligt bolagsordningen får användas bara till att täcka förluster i själva försäkringsrörelsen och – efter det att sådan förlusttäckning har skett – förluster i näringsverksamheten i dess helhet, till den del inte förlusterna enligt bolagsordningen ska täckas av andra avsättningar. För sådana ömsesidiga bolag som inte omfattas av försäkringsrörelselagen (2010:000) ska detta framgå av bolagets stadgar i stället för av bolagsordningen.

Om bolagsordningen ändras så att företaget får rätt att använda en utjämningsfond på annat sätt än enligt första stycket, ska fonden anses ha minskat med hela det belopp som den uppgick till före ändringen. För utjämningsfonder som fanns den 1 januari 1929 gäller detta bara om det funnits bestämmelser om inskränkt dispositionsrätt.

13 d §

Bestämmelserna i 13 b § gäller inte till den del inkomsterna, premierna och utgifterna hänför sig till pensionsförmåner som är jämförbara med sådana förmåner som tas upp som

1. grupplivförsäkringar, eller

2. sådana sjuk- och olycksfallsförsäkringar som avses i
– 2 kap. 3 a § första stycket 1 och 2, och
– 2 kap. 3 b § första stycket 1 b och 4 försäkringsrörelselagen (1982:713).

För dessa inkomster, premier och utgifter gäller i stället 6–9 §§.

2. sådana sjuk- och olycksfallsförsäkringar som avses i
– 2 kap. 11 § första stycket 1 och 2, och
– 2 kap. 12 § försäkringsklass I b och försäkringsklass IV försäkringsrörelselagen (2010:000).

40 kap.

5 §

Ett företag anses i detta kapitel ha bestämmande inflytande över ett annat företag om detta är ett dotterföretag till det förra enligt

- 1 kap. 11 § aktiebolagslagen (2005:551),
- 1 kap. 4 § lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar,
- 1 kap. 2 § sparbankslagen (1987:619),
- 1 kap. 5 § lagen (1995:1570) om medlemsbanker,
- 1 kap. 5 § lagen (1995:1570) om medlemsbanker, eller
- 1 kap. 9 § försäkringsrörelselagen (1982:713), eller
- 1 kap. 5 § stiftelselagen (1994:1220).

En svensk ideell förening anses ha bestämmande inflytande över ett annat företag om detta är ett dotterföretag till föreningen enligt 1 kap. 4 § årsredovisningslagen (1995:1554).

Ett utländskt bolag eller en sådan förvärvare som avses i 11 § anses ha bestämmande inflytande över ett företag om detta skulle ha varit ett dotterföretag till bolaget eller personen, om bolaget eller personen hade varit ett svenskt aktiebolag.

48 kap.

6 a §

Kapitalvinst som uppkommer då ett aktiebolag som avses i 19 kap. 13 § aktiebolagslagen (2005:551) eller 6 a kap. 3 § första stycket försäkringsrörelselagen (1982:713) avyttrar egna aktier ska inte tas upp. Detsamma gäller för vinst då bolaget utfärdar eller avyttrar optioner, terminer eller liknande instrument vars underliggande tillgångar består av sådana aktier.

Kapitalvinst som uppkommer då ett aktiebolag avyttrar egna aktier ska inte tas upp om 19 kap. 13 § aktiebolagslagen (2005:551) gäller för bolaget. Detsamma gäller för vinst då bolaget utfärdar eller avyttrar optioner, terminer eller liknande instrument vars underliggande tillgångar består av sådana aktier.

6 b §

Kapitalvinst som uppkommer då ett aktiebolag löser in ett kapitalandelsbevis som bolaget ställt ut, ska inte tas upp hos bolaget.

Kapitalvinst som uppkommer då ett aktiebolag eller ett ömsesidigt försäkringsföretag löser in ett kapitalandelsbevis som företaget ställt ut, ska inte tas upp hos företaget.

28 §

Kapitalförlust på en tillgång eller förpliktelse får inte dras av hos ett aktiebolag om den underliggande förpliktelsen, direkt eller indirekt, är ett kapitalandelsbevis som *bolaget* ställt ut.

Att kapitalförlust som uppkommer då ett aktiebolag löser in ett kapitalandelsbevis inte får dras av följer av 44 kap. 2 § jämförd med 6 b § detta kapitel.

Kapitalförlust på en tillgång eller förpliktelse får inte dras av hos ett aktiebolag *eller ett ömsesidigt försäkringsföretag* om den underliggande förpliktelsen, direkt eller indirekt, är ett kapitalandelsbevis som *företaget* ställt ut.

Att kapitalförlust som uppkommer då ett aktiebolag *eller ett ömsesidigt försäkringsföretag* löser in ett kapitalandelsbevis inte får dras av följer av 44 kap. 2 § jämförd med 6 b § detta kapitel.

58 kap.

15 §

För fondförsäkringar enligt 2 kap. 3 b § *första stycket 3* försäkringsrörelselagen (1982:713) ska det vid bedömningen enligt 11 och 14 §§ av utbetalningarnas storlek under de första fem åren bortses från sådana förändringar av beloppen som beror på fondandelarnas kursutveckling.

För fondförsäkringar enligt 2 kap. 12 § *försäkringsklass III* försäkringsrörelselagen (2010:000) ska det vid bedömningen enligt 11 och 14 §§ av utbetalningarnas storlek under de första fem åren bortses från sådana förändringar av beloppen som beror på fondandelarnas kursutveckling.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011 och tillämpas första gången vid 2012 års taxering.

2. Understödsföreningar som efter den 1 januari 2011 fortsätter att driva sin verksamhet enligt lagen (1972:262) om understödsföreningar med stöd av 7 § lagen (2010:000) om införande av försäkringsrörelselagen (2010:000) ska alltjämt tillämpa 7 kap. 19 §.

1.3 Förslag till lag om ändring i lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 5 § samt 11 kap. 7–7 b och 8 a §§ lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

5 §¹

Om inget annat anges har termer och uttryck som används i denna lag samma betydelse och tillämpningsområde som i

1. a) taxeringslagen (1990:324),
- b) inkomstskattelagen (1999:1229),
- c) lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt,
- d) lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster,
- e) lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel i fall som avses i 2 § första stycket 1–5 och 7–9 den lagen,
- f) lagen (1991:687) om särskild löneskatt på pensionskostnader,
- g) lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift,
- h) lagen (1994:1920) om allmän löneavgift,
- i) 3 kap. socialavgiftslagen (2000:980), och
- j) lagen (2007:1398) om kommunal fastighetsavgift

när det gäller bestämmelser om skyldighet att lämna uppgifter till ledning för taxering och annat bestämmande av underlag för skatt eller avgift, bedömning av skattskyldighet, beskattning enligt lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta eller beskattning utomlands,

2. mervärdesskattelagen (1994:200) när det gäller redovisning av mervärdesskatt, samt

3. skattebetalningslagen (1997:483) när det gäller skyldighet att lämna uppgifter till ledning för registrering av skatteavdrag.

Vid användandet i denna lag av termer och uttryck som avses i inkomstskattelagen ska med juridisk person även avses dödsbon, handelsbolag och europeiska ekonomiska intressegrupperingar men inte investeringsfonder.

11 kap.

7 §

Kontrolluppgift *skall* lämnas om pensionsförsäkringar och pensionssparkonton. Kontrolluppgift *ska* lämnas om pensionsförsäkringar och pensionssparkonton.

Kontrolluppgift *skall* lämnas för fysiska personer och dödsbon av försäkringsgivare, *understödsföreningar* och pensionssparinstitut. Kontrolluppgift *ska* lämnas för fysiska personer och dödsbon av försäkringsgivare och pensionssparinstitut.

¹ Senaste lydelse 2008:139.

I kontrolluppgiften *skall* uppgift lämnas om betalda premier och gjorda inbetalningar för vilka avdrag får göras enligt 59 kap. 2 § inkomstskattelagen (1999:1229).

I kontrolluppgiften *ska* uppgift lämnas om betalda premier och gjorda inbetalningar för vilka avdrag får göras enligt 59 kap. 2 § inkomstskattelagen (1999:1229).

7 a §²

Kontrolluppgift ska lämnas om

1. sådan överföring av hela värdet i en pensionsförsäkring som avses i 58 kap. 18 § tredje stycket inkomstskattelagen (1999:1229), och

2. försäkringsgivares *eller understödsförenings* överlåtelse eller överföring av en pensionsförsäkring till en annan försäkringsgivare *eller understödsförening* eller till en annan del av försäkringsgivarens *eller understödsförenings* verksamhet.

2. försäkringsgivares överlåtelse eller överföring av en pensionsförsäkring till en annan försäkringsgivare eller till en annan del av försäkringsgivarens verksamhet.

Kontrolluppgift ska lämnas för juridiska personer och fysiska personer av den försäkringsgivare *eller understödsförening* som överfört värdet i försäkringen eller överlätit eller överfört försäkringen.

Kontrolluppgift ska lämnas för juridiska personer och fysiska personer av den försäkringsgivare som överfört värdet i försäkringen eller överlätit eller överfört försäkringen.

I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om det överlättna eller överförda värdet. Kontrolluppgiften ska också innehålla identifikationsuppgifter för försäkringstagaren, den försäkrade och den mottagande försäkringsgivaren *eller understödsföreningen*.

I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om det överlättna eller överförda värdet. Kontrolluppgiften ska också innehålla identifikationsuppgifter för försäkringstagaren, den försäkrade och den mottagande försäkringsgivaren.

7 b §³

Kontrolluppgift ska lämnas om omständigheter som medför eller kan medföra avskattning av en pensionsförsäkring enligt 58 kap. 19 eller 19 a § inkomstskattelagen (1999:1229).

Kontrolluppgift ska lämnas för fysiska personer och dödsbon av försäkringsgivare *och understödsföreningar*.

Kontrolluppgift ska lämnas för fysiska personer och dödsbon av försäkringsgivare.

I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om sådana omständigheter och det kapital som hänför sig till försäkringen när omständigheten inträffar. Kontrolluppgiften ska också innehålla identifikationsuppgifter för försäkringstagaren och den försäkrade.

² Senaste lydelse 2008:139.

³ Senaste lydelse 2008:139.

8 a §⁴

Kontrolluppgift ska lämnas om sådan försäkring eller sådant avtal om tjänstepension som avses i 2 § första stycket 7–9 lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel.

Kontrolluppgift ska lämnas för juridiska personer och fysiska personer av försäkringsgivare, *understödsföreningar* och tjänstepensionsinstitut.

I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om värdet av försäkringen eller avtalet om tjänstepension vid närmast föregående års utgång. Värdet av försäkringen respektive värdet av avtalet om tjänstepension ska beräknas i enlighet med bestämmelserna i 3 § åttonde respektive tionde stycket lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel. Kontrolluppgiften ska också innehålla uppgift om försäkringen är en pensionsförsäkring eller en kapitalförsäkring, eller om avtalet om tjänstepension är jämförbart med en pensionsförsäkring eller en kapitalförsäkring.

Kontrolluppgift ska lämnas om sådan försäkring eller sådant avtal om tjänstepension som avses i 2 § första stycket 6–8 lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel.

Kontrolluppgift ska lämnas för juridiska personer och fysiska personer av försäkringsgivare och tjänstepensionsinstitut.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011 och tillämpas första gången vid 2012 års taxering.

2. Understödsföreningar som efter den 1 januari 2011 fortsätter att driva sin verksamhet enligt lagen (1972:262) om understödsföreningar med stöd av 7 § lagen (2010:000) om införande av försäkringsrörelselagen (2010:000) ska alltjämt tillämpa 11 kap. 7–7 b §§ och 8 a § i dess äldre lydelser.

⁴ Senaste lydelse 2008:1044.

2 Bakgrund och gällande rätt

2.1 Understödsföreningar

En understödsförening har till ändamål att inom en sluten krets av medlemmar ge bistånd åt dem som har drabbats av sjukdom eller invaliditet, som gått i pension eller vars familjeförsörjare har avlidit.

Till följd av föreningarnas sociala och ideella karaktär får de inte ägna sig åt affärsmässig försäkringsverksamhet, 1 § lagen (1972:262) om understödsföreningar, förkortad UFL. Förbudet syftar även till att dra en gräns mot försäkringsbolagens verksamhet.

I Ds 2009:55 En ny försäkringsrörelselag föreslås att förbudet mot affärsmässig försäkringsverksamhet ska slopas. Syftet är att åstadkomma en funktionell och konkurrensneutral reglering för föreningarna i förhållande till försäkringsbolagen. Ett fortsatt förbud befaras kunna begränsa föreningarnas möjligheter till stordriftsfördelar, vilket i sin tur kan leda till dyrare försäkringar för medlemmarna.

Som en följd av förbudet mot affärsmässig försäkringsverksamhet finns i 6 § UFL en begränsning av hur stora belopp en kapitalförsäkring får omfatta. Om inte Finansinspektionen medger annat får en sådan försäkring högst avse ett basbelopp. Förslaget till ny försäkringsrörelselag innebär att beloppsbegränsningen slopas.

Dagens föreningar meddelar framför allt pensionsförsäkring, men även annan livförsäkring såsom begravningsförsäkring samt sjuk- och olycksfallsförsäkring. Enligt förslaget till ny försäkringsrörelselag ska föreningarna få meddela all form av livförsäkring, men även skadeförsäkring. Vidare föreslås att föreningarna ska få meddela fondförsäkring.

Den nya försäkringsrörelselagen innebär att understödsföreningarna i fortsättningen kommer att benämnas försäkringsföreningar.

Sammanfattningsvis innebär den föreslagna regleringen att föreningarna kommer att få likartade förutsättningar att driva försäkringsverksamhet som försäkringsbolagen.

2.2 Försäkringsbolag

Försäkringsbolag kan vara antingen försäkringsaktiebolag eller ömsesidiga försäkringsbolag. Regleringen av försäkringsaktiebolagen vilar i stor utsträckning på de principer som gäller för allmänna aktiebolag. Bestämmelserna i försäkringsrörelselagen (1982:713) bygger emellertid på 1975 års aktiebolagslag, vilken numera har ersatts av aktiebolagslagen (2005:551). Den nya försäkringsrörelselagen innebär att försäkringsaktiebolagen kommer att omfattas av reglerna i den nya aktiebolagslagen om inte något annat är särskilt föreskrivet.

Ett ömsesidigt försäkringsbolag är en egen associationsform. Det ägs av de försäkringstagare som har köpt en direktförsäkring i bolaget. Det innebär att försäkringstagarna samtidigt är både ägare och fordringsägare. I förslaget till ny försäkringsrörelselag föreslås utökade möjligheter till extern kapitalanskaffning för de ömsesidiga försäkringsbolagen. Vidare föreslås att de ömsesidiga bolagen genom fusion ska kunna gå samman med andra motsvarande bolag.

2.3 Europabolag och europakooperativ

Sedan mitten av 1980-talet har det bedrivits ett arbete inom EU med att skapa särskilda europeiska associationsformer. År 2001 antogs förordningen (EG) nr 2157/2001 om stadga för europabolag¹, vilket möjliggjorde gränsöverskridande samverkan i aktiebolagsform. Två år senare antogs förordningen (EG) nr 1435/2003 om stadga för europeiska kooperativa föreningar (SCE-föreningar)² som möjliggjorde samverkan i form av vad som kan liknas vid en ekonomisk förening, s.k. europakooperativ. Europabolag och europakooperativ är således europeiska associationsformer. Särskilda regler om europabolag finns i lagen (2004:575) om europabolag. Europabolag med säte i Sverige som bedriver försäkringsrörelse ska tillämpa försäkringsrörelselagen när det gäller frågor som inte regleras i förordningen om stadga för europabolag. Särskilda regler om europakooperativ finns i lagen (2006:595) om europakooperativ. Bestämmelserna i UFL om understödsföreningar ska tillämpas på europakooperativ som driver försäkringsrörelse när det gäller frågor som inte regleras i förordningen om stadga för europeiska kooperativa föreningar.

2.4 Beskattning av understödsföreningar m.m.

En understödsförening är enligt 7 kap. 19 § inkomstskattelagen (1999:1229) skattskyldig bara för inkomst på grund av innehav av sådan fastighet som inte förvaltas i livförsäkringsverksamhet. Föreningen är dock skattskyldig till avkastningsskatt enligt lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel, förkortad avkastningsskattelagen.

I 2 kap. 4 b § inkomstskattelagen föreskrivs att ett europakooperativ ska räknas som en ekonomisk förening vid inkomstbeskattningen. Av 7 kap. 19 § andra stycket nämnda lag följer dock att ett europakooperativ som bedriver motsvarande verksamhet som en understödsförening ska beskattas som en sådan. Vad gäller avkastningsskattelagen har den lagens termer och uttryck samma betydelse och tillämpningsområde som i inkomstskattelagen. Detta innebär att ett europakooperativ som ska beskattas som en understödsförening enligt inkomstskattelagen även ska beskattas som en sådan enligt avkastningsskattelagen.

I 39 kap. 2–13 §§ inkomstskattelagen finns särskilda bestämmelser för försäkringsföretagen. Ett försäkringsföretag beskattas olika beroende av om företaget är ett livförsäkringsföretag (3–5 §§) eller ett skadeförsäkringsföretag (6–9 §§).

2.5 Beskattning av försäkringsbolag

Med livförsäkringsföretag avses enligt 39 kap. 2 § första stycket inkomstskattelagen livförsäkringsbolag enligt 1 kap. 4 § försäkringsrörelselagen och utländskt försäkringsföretag som bedriver livförsäkringsrö-

¹ EGT L 294, 10.11.2001, s. 1 (Celex 32001R2157).

² EUT L 207, 18.8.2003, s. 1 (Celex 32003R1435).

relse i Sverige med stöd av lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige.

Definitionen av livförsäkringsbolag i 1 kap. 4 § försäkringsrörelselagen omfattar bolag som uteslutande eller så gott som uteslutande driver direkt livförsäkringsrörelse enligt 2 kap. 3 b § eller återförsäkring av livförsäkring. Av 39 kap. 2 § andra stycket inkomstskattelagen framgår att med skadeförsäkringsföretag avses annat försäkringsföretag än livförsäkringsföretag.

Ett livförsäkringsföretag ska inte ta upp inkomster som hänför sig till tillgångar och skulder som förvaltas för försäkringstagarnas räkning eller influtna premier. Utgifter som hänför sig till sådana inkomster och premier får inte dras av. Verksamhet som bedrivs för försäkringstagarnas räkning inkomstbeskattas således inte. Denna verksamhet beskattas i stället enligt avkastningsskattelagen.

Den del av företagets verksamhet som inte är hänförlig till förvaltning av kapital för försäkringstagarnas räkning inkomstbeskattas däremot enligt bestämmelserna i inkomstskattelagen eftersom denna verksamhet i hög grad liknar den verksamhet som drivs i många andra företag inom den finansiella sektorn (prop. 1992/93:187 s. 210). Den egna rörelsen beskattas således enligt vanliga bolagsskatteregler. Sådan rörelse kan avse förvaltning av det egna kapitalet, externa tjänster, förvaltningsutdrag och liknande verksamhet.

Inkomster från grupplivförsäkringar samt sjuk- och olycksfallsförsäkringar ska beskattas med inkomstskatt i stället för avkastningsskatt. Detta beror på att sådana försäkringar saknar inslag av sparande och därför är avkastningsskatten mindre lämplig för sådant försäkringskapital.

Ett skadeförsäkringsföretag beskattas i huvudsak enligt samma regler som gäller för andra företag, med undantag för de tillägg som finns i 39 kap. 6–9 §§ inkomstskattelagen.

3 Överväganden och förslag

3.1 Försäkringsföreningar

Promemorians förslag: Försäkringsföreningar ska skatterättsligt likställas med ekonomiska föreningar. Försäkringsföreningar och europakooperativ som bedriver livförsäkringsrörelse ska tillämpa de särskilda bestämmelserna för livförsäkringsföretag i inkomstskattelagen.

Skälen för promemorians förslag: Ursprungligen var en understödsförening skyldig att erlägga endast fastighetsskatt och kommunal inkomstskatt för fastighet. År 1950 blev dock sådan förening som meddelade kapitalförsäkring till ett belopp överstigande 500 kronor per medlem skattskyldig för all verksamhet (prop. 1950 nr 93). I samband med att den skatterättsliga definitionen av livförsäkringsföretag kopplades till den näringsrättsliga definitionen av livförsäkringsbolag i försäkringsrörelselagen undantogs föreningarna ånyo från inkomstskatt. I förarbetena till ändringen (prop. 1993/94:85 s. 57) uttalades att föreningarna borde stå utanför skattereglernas definition av försäkringsföretag i

avvaktan på en ny reglering av föreningarnas verksamhet. I betänkandet Försäkringsföreningar – ett reformerat regelsystem (SOU 1998:82) föreslog Försäkringsföretagsutredningen att föreningarna skulle få likartade verksamhetsbetingelser som försäkringsbolagen och att deras skattefrihet skulle slopas. Förslaget har dock inte lett till någon lagstiftning.

Allt sedan den första lagen om understödsföreningar har föreningarna varit förbjudna att driva affärsmässig verksamhet. Vidare har föreningarna endast fått meddela kapitalförsäkringar till ett ringa belopp. Syftet med begränsningarna har varit att dra en gräns mot försäkringsbolagens verksamhet. Som skäl för skattebefrielsen har även åberopats föreningarnas sociala och ideella karaktär. I Ds 2009:55 En ny försäkringsrörelselag föreslås att förbudet mot affärsmässig verksamhet slopas. Likaså föreslås att föreningarna ska få meddela kapitalförsäkring utan beloppsbegränsning. Härigenom får föreningarna förutsättningar att konkurrera på samma villkor som försäkringsbolagen. Föreningarnas ändrade förutsättningar väcker, såsom Skatteverket har påtalat vid remissbehandlingen av Försäkringsföretagsutredningens slutbetänkande Ny associationsrätt för försäkringsföretag (SOU 2006:55), frågan om ändrad beskattning av föreningarna. Eftersom föreningarna föreslås få likartade verksamhetsförutsättningar som försäkringsbolagen bör dessa även beskattas som sådana. Försäkringsföreningar som bedriver livförsäkringsverksamhet bör således inordnas under det skatterättsliga begreppet livförsäkringsföretag i 39 kap. 2 § inkomstskattelagen. Härigenom blir bestämmelserna om livförsäkringsföretag tillämpliga på dessa föreningar. Andra försäkringsföreningar räknas enligt 39 kap. 2 § som skadeförsäkringsföretag och ska tillämpa de särskilda bestämmelserna för sådana företag.

Enligt 13 kap. 2 § i förslaget till ny försäkringsrörelselag ska försäkringsföreningarna tillämpa lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar, om inte annat följer av försäkringsrörelselagen eller är särskilt föreskrivet. Samtidigt föreslås i 13 kap. 3 § i den nya försäkringsrörelselagen att bestämmelserna i 1 kap. 1 § lagen om ekonomiska föreningar inte ska gälla för försäkringsföreningar. Det innebär att en försäkringsförening även fortsättningsvis associationsrättsligt inte kommer att vara en ekonomisk förening. Frågan uppkommer härvid om en försäkringsförening skatterättsligt ska likställas med en ekonomisk förening vid inkomstbeskattningen eller om försäkringsföreningarna särskilt ska tas in som en egen associationsform i de kapitel i inkomstskattelagen som de ska tillämpa.

Även försäkringsaktiebolag är en egen associationsform. Den civilrättsliga regleringen av dessa bolag vilar emellertid i stora delar på principer som gäller också för allmänna aktiebolag. Lagstiftaren har valt att jämställa försäkringsaktiebolag med aktiebolag vid inkomstbeskattningen. Den nya försäkringsrörelselagen innebär att försäkringsföreningar så långt som möjligt ska tillämpa lagen om ekonomiska föreningar. Mot bakgrund härav bör försäkringsföreningar jämställas med ekonomiska föreningar vid inkomstbeskattningen.

I och med att försäkringsföreningarna likställs med ekonomiska föreningar i inkomstskattelagen kommer dessa föreningar bl.a. att kunna vara part i en underprisöverlåtelse (23 kap.), ta emot skattefri utdelning från näringsbetingade andelar (24 kap.) och avyttra näringsbetingade delägar-

rätter utan några skattemässiga konsekvenser för föreningen (25 a kap.). Vidare kommer föreningarna kunna ge och ta emot koncernbidrag (35 kap.). De kommer även att omfattas av reglerna om underskott (40 kap.).

Föreningar ska enligt 15 kap. 2 § inte ta upp medlemsavgifter som intäkt. Avgifterna i en understödsförening är den ersättning som medlemmen betalar för att få ett försäkringsskydd. Dessa avgifter eller grunderna för dess beräkning ska anges i stadgarna för en understödsförening. Avgifterna i en understödsförening är i realiteten jämförbara med premier på de försäkringsförmåner som en medlem erhåller. Den nya försäkringsrörelselagen innebär att föreskrifterna om medlemsavgifter i lagen om ekonomiska föreningar bli tillämpliga på försäkringsföreningar. Trots bestämmelsen i 15 kap. 2 § inkomstskattelagen har en förening beskattats när den drivit näringsverksamhet av något slag och avgifterna uppenbarligen helt eller praktiskt taget helt har utgjort ersättning för direkta prestationer åt medlemmarna i föreningen (se bl.a. RÅ 1972 not. 506 och RÅ 1981 not. 183). Med hänsyn till att medlemsavgiften i en försäkringsförening i realiteten kommer att vara jämförbar med premier på de försäkringsförmåner som en medlem erhåller kommer avgiften således att vara skattepliktig.

I propositionen Beskattning av europakooperativ (prop. 2005/06:36) betonades vikten av att samma regelverk och beskattningskonsekvenser skulle tillämpas beträffande europakooperativen som för de svenska ekonomiska föreningarna och understödsföreningarna. För att bibehålla skatteneutraliteten mellan de svenska föreningarna och europakooperativen bör skattebefrielsen tas bort även för sådana europakooperativ som bedriver livförsäkringsrörelse. Sådana europakooperativ ska beskattas på motsvarande vis som försäkringsföreningar.

Sammanfattningsvis föreslås att föreningarnas skattemässiga särställning slopas. Försäkringsföreningar och europakooperativ som bedriver motsvarande verksamhet som föreningarna ska i princip likställas med ekonomiska föreningar vid inkomstbeskattningen.

Genom att försäkringsföreningarna likställs med ekonomiska föreningar vid tillämpningen av inkomstskattelagen kommer en försäkringsförening i princip även kunna tillämpa reglerna för kooperativa föreningar på den del av verksamheten som beskattas enligt inkomstskattelagen. Med kooperativ förening avses enligt 39 kap. 21 § inkomstskattelagen en ekonomisk förening som är öppen på det sätt som anges i 3 kap. 1 § lagen om ekonomiska föreningar och som tillämpar lika rösträtt. I förslaget till ny försäkringsrörelselag föreslås att det nuvarande kravet på att understödsföreningarna ska vara slutna slopas. Det anges att 3 kap. 1 § lagen om ekonomiska föreningar kan göras tillämplig på försäkringsföreningarna utan några särregler.

Behov av undantagsregler?

Genom att försäkringsföreningarna likställs med ekonomiska föreningar kommer de även att omfattas av 37, 38, 48 a och 49 kap. i inkomstskattelagen om inte särskilda undantagsregler införs.

I 37 kap. inkomstskattelagen finns bestämmelser om beskattningen vid fusioner och fissioner. Civilrättsliga bestämmelser om fusion för försäkringsaktiebolag finns i 15 a kap. i den nuvarande försäkringsrörelselagen. För närvarande finns det dock inte någon civilrättslig möjlighet att genomföra fusion för varken ömsesidiga försäkringsbolag eller understödsföreningar. I stället får dessa tillämpa reglerna om överlåtelse av försäkringsbestånd.

I förslaget till ny försäkringsrörelselag föreslås civilrättsliga fusionsbestämmelser för samtliga försäkringsföretag. För föreningarnas vidkommande innebär förslaget att en försäkringsförening eller en utländsk försäkringsgivare ska få överta en annan förenings samtliga tillgångar och skulder. Några civilrättsliga bestämmelser om fission eller partiell fission för försäkringsföreningar föreslås dock inte.

I 38 kap. inkomstskattelagen finns bestämmelser om undantag från omedelbar beskattning när ett företag avyttrar tillgångar till ett annat företag genom en verksamhetsavyttring. För att ombildningen ska klassas som en verksamhetsavyttring krävs att det säljande företaget avyttrar samtliga tillgångar i sin näringsverksamhet eller i en verksamhetsgren till ett köpande företag och erhåller marknadsmässig ersättning i form av andelar i det köpande företaget.

Bestämmelserna om verksamhetsavyttring omfattar försäkringsaktiebolag (eftersom dessa räknas som aktiebolag) och även ömsesidiga försäkringsbolag. Reglerna omfattar däremot inte understödsföreningar. Ett villkor för skattebefrielse vid en verksamhetsavyttring är att det säljande företaget ska ha varit skattskyldigt omedelbart före avyttringen för åtminstone en del av den avyttrade verksamheten eller verksamhetsgrenen. Vidare krävs att det köpande företaget omedelbart efter avyttringen är skattskyldigt för inkomst av sådan verksamhet som det säljande företaget har beskattats för.

I en ekonomisk förening är medlemsinsatsen obligatorisk. Med fullgörandet av en medlemsinsats följer en andelsrätt som är en ekonomisk rätt för medlemmen gentemot föreningen. I stadgarna kan föreskrivas att en medlem utöver insatsskyldigheten får delta med flera medlemsinsatser som ger rätt till flera medlemsandelar. En andel kan även förvärfvas genom bodelning, arv eller testamente eller genom överlåtelse. Den som har förvärvat en andel måste dock ansöka om inträde i föreningen.

Till skillnad mot lagen om ekonomiska föreningar finns det inte några bestämmelser i UFL om någon individualiserad andelsrätt som kan särskiljas från medlemskapet. Någon sådan andelsrätt föreslås inte heller för försäkringsföreningarna i förslaget till ny försäkringsrörelselag. Detta innebär att varken medlemmen eller föreningen kan avyttra andelar eller lämna andelar som ersättning vid förvärv. Motsvarande gäller också för ömsesidiga försäkringsbolag.

En försäkringsförening kommer därför inte att kunna agera som det köpande företaget i en s.k. verksamhetsavyttring, dvs. köpa ett annat företags tillgångar mot ersättning i form av andelar i föreningen. Föreningen kommer däremot att kunna uppträda som säljare, dvs. sälja tillgångar till ett annat företag (än en försäkringsförening) och i utbyte få ersättning i form av andelar i det köpande företaget.

I 48 a kap. inkomstskattelagen finns bestämmelser om framskjuten beskattning vid andelsbyten. Ett andelsbyte innebär att en fysisk person

avyttrar andelar i ett företag till ett köpande företag mot marknadsmässig ersättning i form av andelar i det köpande företaget.

Såväl försäkringsaktiebolag som ömsesidiga försäkringsbolag omfattas av bestämmelserna om andelsbyten, men inte understödsföreningar. Eftersom det inte kommer att finnas någon individualiserad andelsrätt i en försäkringsförening som kan särskiljas från medlemskapet kommer föreningarna varken kunna vara part eller föremål för andelsbyte enligt 48 a kap. inkomstskattelagen.

I 49 kap. inkomstskattelagen finns bestämmelser om uppskovsgrundande andelsbyten. Dessa bestämmelser gäller i huvudsak när juridiska personer avyttrar andelar mot marknadsmässig ersättning i form av andelar i det köpande företaget. Såväl försäkringsaktiebolag som ömsesidiga försäkringsbolag omfattas av bestämmelserna, men inte understödsföreningar. Eftersom det inte kommer att finnas någon individualiserad andelsrätt i en försäkringsförening kommer bestämmelserna om uppskovsgrundande andelsbyten få en begränsad tillämpning för föreningarna. Föreningen kommer således inte att kunna agera som det köpande företaget, dvs. köpa andelar i ett företag och lämna marknadsmässig ersättning i form av andelar i föreningen. En förening kommer inte heller att kunna utgöra det avyttrade företaget eftersom säljaren inte kan avyttra andelar i föreningen eftersom denne saknar en fristående andelsrätt som kan avyttras. Föreningen kan däremot uppträda som säljare, dvs. avyttra andelar i ett annat företag (än en försäkringsförening) och i utbyte få ersättning i form av andelar i det köpande företaget.

Genom att likställa försäkringsföreningar med ekonomiska föreningar kommer således en rad skatteregler att bli tillämpliga på försäkringsföreningar trots att de i praktiken inte kommer att kunna tillämpas av dessa eftersom de transaktioner reglerna tar sikte på inte civilrättsligt kan genomföras av en försäkringsförening. Detta medför emellertid inte i sig behov av undantag. Lagstiftaren har tidigare infört skatteregler som blivit tillämpliga på företag trots att de transaktioner som skattereglerna reglerar civilrättsligt inte kan genomföras av den aktuella företagstypen. Vid införandet av det s.k. fusionsdirektivet³, som reglerar beskattningen vid fusioner, fissioner, verksamhetsavyttringar och andelsbyten, har Sverige haft som utgångspunkt att de skatterättsliga reglerna ska anpassas till direktivet oavsett om transaktionerna civilrättsligt kan genomföras eller inte (prop. 2006/07:2 s. 105). Försäkringsföreningar omfattas visserligen inte av direktivet men ett europakooperativ som bedriver motsvarande verksamhet som en försäkringsförening gör det. I samband med genomförandet av ändringar av fusionsdirektivet⁴ infördes skatterättsliga regler om fusion och fission för de ömsesidiga försäkringsbolagen trots att det i dag inte går att fusionera eller fissionera sådana bolag (prop. 2006/07:2

³ Rådets direktiv 90/434/EEG av den 23 juli 1990 om ett gemensamt beskattningssystem för fusion, fission, överföring av tillgångar och utbyte av aktier eller andelar som berör bolag i olika medlemsstater samt om flyttning av ett europabolags eller en europeisk kooperativ förenings säte från en medlemsstat till en annan (EGT L 225, 20.8.1990, s. 1, Celex 31990L0434).

⁴ Rådets direktiv 2005/19/EG av den 17 februari 2005 om ändring av direktiv 90/434/EEG om ett gemensamt beskattningssystem för fusion, fission, överföring av tillgångar och utbyte av aktier eller andelar som berör bolag i olika medlemsstater (EUT L 58, 4.3.2005, s. 19 Celex 32005L0019).

s. 104 f). Försäkringsföreningarna kommer därför inte att undantas från de skatteregler som blir tillämpliga på dem i och med att de likställs med ekonomiska föreningar trots att de transaktioner reglerna tar sikte på inte civilrättsligt är möjliga att genomföra i en försäkringsförening.

Lagförslaget

Förslagen föranleder ändringar i avkastningsskattelagen, inkomstskattelagen samt lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter.

3.2 Ömsesidiga försäkringsbolag

Promemorians förslag: Befintliga beskattningsregler om vinst- och kapitalandelslån samt förlagsinsatser ska tillämpas på ömsesidiga försäkringsbolag.

Skälen för promemorians förslag: Enligt förslaget till ny försäkringsrörelselag kommer ömsesidiga försäkringsbolag fortsatt att utgöra en särskild företagsform för drivande av försäkringsrörelse. Enligt förslaget blir flertalet allmänna associationsrättsliga bestämmelser i lagen om ekonomiska föreningar tillämpliga på de ömsesidiga bolagen. Eftersom förslagen i den nya försäkringsrörelselagen i huvudsak motsvarar de regler som gäller för de ömsesidiga försäkringsbolagen enligt den nuvarande försäkringsrörelselagen, innehåller förslaget endast ett begränsat antal förändringar i sak. En nyhet är att försäkringsbolagen ges utökade möjligheter till extern kapitalanskaffning genom tillämpning av bestämmelserna om förlagsinsatser i 5 kap. lagen om ekonomiska föreningar. Vidare blir det möjligt för ömsesidiga försäkringsbolag att genom fusion gå samman med andra motsvarande bolag.

Med förlagsinsatser avses kapital som tillskjuts för att kunna användas som rörelsekapital och som får tillskjutas av såväl medlemmar som andra. Förlagsandelsinnehavare har inget reglerat inflytande över företaget däremot vissa insynsrättigheter. De kan vidare få utdelning på investerat kapital. Sådan utdelning är skattepliktig. För skattskyldigheten gäller motsvarande regler som vid utdelning på andelar i ekonomiska föreningar.

Enligt dagens regler kan ett ömsesidigt försäkringsbolag inte uppta vinstandelslån. Ett vinstandelslån är ett lån där rätt till ränta är beroende av bolagets utdelning eller vinst. Genom den nya försäkringsrörelselagen kommer det emellertid att med vissa begränsningar bli möjligt för ömsesidiga försäkringsbolag att uppta sådana lån. De kommer även att kunna uppta kapitalandelslån. Ett kapitalandelslån är ett finansiellt instrument där återbetalning bestäms på annat sätt än genom ett nominellt eller ett indexerat penningbelopp.

De förändringar som föreslås för de ömsesidiga försäkringsbolagen i den nya försäkringsrörelselagen medför behov av vissa ändringar i inkomstskattelagen. Som framgått av föregående avsnitt gäller de skatterättsliga reglerna om fusion redan för ömsesidiga försäkringsbolag. Möj-

ligheten för de ömsesidiga försäkringsbolagen att tillämpa reglerna om förlagsinsatser föranleder däremot en ändring i bestämmelserna om avdrag för organisationsutgifter i 16 kap. 8 § inkomstskattelagen, enligt vilka bl.a. utgifter i samband med förändringar av förlagsinsatser ska dras av. För en sådan ändring talar vidare neutralitetsskäl eftersom bestämmelserna redan är tillämpliga på försäkringsaktiebolag. Bestämmelserna om avdragsrätt för ränta på vinstandelslån i inkomstskattelagen bör också gälla för de ömsesidiga försäkringsbolagen, likaså bestämmelserna om kapitalandelslån.

Lagförslaget

Förslagen föranleder ändringar i 16 kap. 8 §, 24 kap. 5 § samt 48 kap. 6 b och 28 §§ inkomstskattelagen.

3.3 Europabolag och europakooperativ

Promemorians förslag: Europabolag som bedriver livförsäkringsverksamhet ska även fortsättningsvis omfattas av definitionen av livförsäkringsföretag i inkomstskattelagen. Även europakooperativ som bedriver sådan verksamhet ska omfattas av definitionen.

Skälen för promemorians förslag: Med livförsäkringsbolag förstås enligt 1 kap. 4 § försäkringsrörelselagen bolag som uteslutande eller så gott som uteslutande driver direkt livförsäkringsrörelse eller rörelse avseende återförsäkring av livförsäkring. Europabolag med säte i Sverige som bedriver livförsäkringsrörelse faller in under definitionen, då sådana bolag enligt försäkringsrörelselagen likställs med svenska försäkringsbolag.

I den nya försäkringsrörelselagen kommer emellertid inte europabolag som bedriver försäkringsrörelse att likställas med försäkringsbolag. Enligt den nya lagen avses med försäkringsföretag enbart försäkringsaktiebolag, ömsesidigt försäkringsbolag och försäkringsförening. Av förordningen om stadga för europabolag följer emellertid att europabolagen ska tillämpa reglerna i försäkringsrörelselagen. Det innebär dock inte att de i lagens mening är försäkringsföretag. I praktiken kommer denna distinktion att i de flesta fall att sakna betydelse. Den får dock betydelse i beskattningshänseende i och med att den skatterättsliga definitionen av livförsäkringsföretag i inkomstskattelagen innehåller en hänvisning till livförsäkringsbolag enligt försäkringsrörelselagen. Efter införandet av den nya försäkringsrörelselagen kommer det inte längre att vara möjligt att inkludera europabolagen genom en sådan lagteknisk lösning. För att europabolag som bedriver livförsäkringsrörelse efter införandet av den nya försäkringsrörelselagen alltså ska omfattas av definitionen av livförsäkringsföretag i inkomstskattelagen, föreslås att det uttryckligen anges att europabolag som bedriver livförsäkringsrörelse omfattas av den skatterättsliga definitionen av livförsäkringsföretag.

Motsvarande resonemang gäller för europakooperativ med säte i Sverige som bedriver livförsäkringsrörelse. Inte heller dessa kommer att

omfattas av den skatterättsliga definitionen av livförsäkringsföretag. Det föreslås därför att det uttryckligen anges i inkomstskattelagen att europa-köoperativ som bedriver livförsäkringsrörelse ska omfattas av den skatterättsliga definitionen av livförsäkringsföretag.

Lagförslaget

Förslagen föranleder ändringar i 39 kap. 2 § inkomstskattelagen.

4 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Den nya försäkringsrörelselagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2011. De ändringar av skatteregler som nu föreslås med anledning av den föreslagna lagen bör träda i kraft vid samma tidpunkt och tillämpas första gången vid 2012 års taxering.

Enligt 8 § lagen om införande av försäkringsrörelselagen (2010:000) får en understödsförening som före den 1 januari 2011 är registrerad enligt UFL fortsätta att driva verksamheten enligt den lagen till utgången av år 2013 eller, om en ansökan om tillstånd enligt 2 kap. försäkringsrörelselagen (2010:000) då har getts in till dess att ansökan har prövats slutligt.

För att de nuvarande understödsföreningarna ska kunna fortsätta sin verksamhet som försäkringsföreningar efter införandet av den nya försäkringsrörelselagen krävs således att de beviljas tillstånd att bedriva försäkringsrörelse enligt den nya lagen. Till dess tillståndsfrågan prövats slutligt har understödsföreningarna emellertid rätt att fortsätta driva sin verksamhet enligt reglerna i UFL med stöd av registreringen enligt den lagen.

De nu föreslagna ändringarna av skattereglerna ska därför inte gälla för understödsföreningar som är registrerade enligt UFL. För dessa föreningar ska fortfarande äldre bestämmelser gälla.

5 Konsekvensanalys

5.1 Försäkringsföreningar

I dag finns det 77 understödsföreningar. De flesta av dess bedriver verksamhet i begränsad omfattning. Endast tjänstepensionskassornas verksamhet är av större omfattning. Förslaget om hur försäkringsföreningar ska beskattas innebär att dessa kommer att omfattas av den skatterättsliga definitionen av livförsäkringsföretag och de särskilda skatterättsliga bestämmelserna för sådana företag i inkomstskattelagen. Enligt dessa bestämmelser inkomstbeskattas inte den del av ett livförsäkringsföretags verksamhet som hänför sig till förvaltning av kapital för försäkringstagarnas räkning. I stället beskattas livförsäkringsföretagen för en schabloniserad avkastning enligt avkastningsskattelagen. Detta innebär i sig ingen förändring för de understödsföreningar som oförändrat fortsätter

sin verksamhet som försäkringsföreningar, då understödsföreningarna redan i dag är skattskyldiga för avkastningsskatt. De är endast skattskyldiga för inkomst på grund av innehav av sådan fastighet som inte förvaltas i livförsäkringsverksamhet. Det nya för dessa föreningar är att de liksom övriga livförsäkringföretag kommer att vara skattskyldiga också för annan inkomst av sådan verksamhet som inte hänför sig till förvaltning av kapital för försäkringstagarnas räkning än inkomst på grund av innehav av fastighet. Med dagens regelverk är dock möjligheten att bedriva sådan verksamhet ytterst begränsad för understödsföreningarna. Ytterligare en förändring som följer av att försäkringsföreningarna kommer att omfattas av definitionen av livförsäkringsföretag är att till den del föreningens inkomster, premier och utgifter i redovisningshänseende hänför sig till sjuk-, olycksfalls- och grupplivförsäkringar är inkomsterna skattepliktiga och utgifterna får dras av enligt inkomstskattelagen. Understödsföreningarnas sociala och ideella karaktär medför dock att verksamheten inte får drivas på ett sätt som ger några större vinster. I praktiken torde därför den utvidgade beskattningen endast få marginella konsekvenser för de understödsföreningar som efter införandet av den nya försäkringsrörelselagen oförändrat fortsätter sin verksamhet som försäkringsföreningar.

Bedömningen är att förslaget inte ger upphov till någon offentligfinansiell effekt. Förslaget bör inte heller ge upphov till någon ökad arbetsbörda för Skatteverket eller för de allmänna förvaltningsdomstolarna.

5.2 Ömsesidiga försäkringsbolag

De föreslagna ändringarna för ömsesidiga försäkringsföretag bedöms inte ge upphov till någon offentligfinansiell effekt. Förslaget bör inte heller ge upphov till någon ökad arbetsbörda för Skatteverket eller för de allmänna förvaltningsdomstolarna.

6 Författningskommentarer

6.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel

2 §

Genom den nya försäkringsrörelselagen (2010:000) utmönstras begreppet understödsförening och ersätts av försäkringsförening. På grund av den nu föreslagna ändringen i 39 kap. 2 § 1 inkomstskattelagen kommer en försäkringsförening att omfattas av den skatterättsliga definitionen av livförsäkringsföretag. Även svenska europakooperativ som bedriver till livförsäkringsverksamhet hänförlig verksamhet kommer att omfattas av definitionen, se vidare författningskommentaren till 39 kap. 2 § inkomstskattelagen.

Vad gäller avkastningsskattelagen har denna lags termer och uttryck samma betydelse och tillämpningsområde som i inkomstskattelagen. Detta innebär att försäkringsföreningar och svenska europakooperativ

som bedriver livförsäkringsverksamhet efter ändringarna i 39 kap. 2 § inkomstskattelagen är skattskyldiga till avkastningsskatt enligt den första punkten i förevarande paragraf.

Första stycket 3 i förevarande paragraf som föreskriver att understödsföreningar är skattskyldiga är således obehövlig och ska därför slopas. Ändringen medför en ny numrering av punkterna i första stycket.

3 §

Som en följd av ändringarna i 2 § har hänvisningarna till den paragrafen delvis ändrats. I *tredje stycket 4* och i *sista stycket* har hänvisningarna till paragrafer i försäkringsrörelselagen (1982:713) ändrats till att avse motsvarande paragrafer i den nya försäkringsrörelselagen.

5 §

Som en följd av ändringarna i 2 § har hänvisningen till den paragrafen ändrats. Övriga ändringar är språkliga.

9 §

Som en följd av ändringarna i 2 § har hänvisningen till den paragrafen ändrats.

Femte stycket handlar om överlåtelse av ett försäkringsbestånd från ett svenskt livförsäkringsföretag till ett annat sådant företag samt om fusion mellan sådana företag. I det senare fallet hänvisas i stycket till bestämmelser i försäkringsrörelselagen (1982:713) med stöd av vilka försäkringsaktiebolag kan genomföra en fusion. I dag är det av försäkringsföretagen enbart försäkringsaktiebolagen som kan delta i en fusion. Dessa bolag kan emellertid inte tillämpa något annat regelverk om fusion än försäkringsrörelselagens. Hänvisningarna i femte stycket exkluderar inte någon av de tillåtna formerna av fusion mellan ett svenskt försäkringsaktiebolag och ett annat sådant företag. Någon självständig betydelse har därför hänvisningarna inte. De kan därför slopas. Förslaget till ny försäkringsrörelselag innebär att det blir möjligt för ömsesidiga försäkringsbolag och försäkringsföreningar att tillämpa reglerna om fusion i lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar med de undantag som framgår av den nya försäkringsrörelselagen. Genom att hänvisningarna till försäkringsrörelselagen tas bort kommer bestämmelsen i femte stycket också att gälla för dessa företag.

Sjätte stycket reglerar överlåtelse av ett försäkringsbestånd från ett livförsäkringsföretag som är skattskyldigt enligt avkastningsskattelagen till ett företag som inte är det. Den 15 juli 2009 trädde bestämmelser om gränsöverskridande fusioner i kraft i försäkringsrörelselagen enligt vilka ett försäkringsbolag kan delta i en gränsöverskridande fusion (se prop. 2008/09:180). Enligt förslaget till ny försäkringsrörelselag kommer även ömsesidiga försäkringsbolag och försäkringsföreningar att kunna genomföra en gränsöverskridande fusion. Även om det inte nämns uttryckligen får gränsöverskridande fusioner anses falla in under tillämpningsområdet för bestämmelsen i sjätte stycket. I förtydligande syfte kompletteras emellertid bestämmelsen med en ny mening av denna innebörd.

10 §

Som en följd av ändringarna i 2 § har hänvisningarna till den paragrafen ändrats. Övriga ändringar är språkliga.

10 a §

Som en följd av ändringarna i 2 § har hänvisningen till den paragrafen ändrats.

12 §

Som en följd av ändringarna i 2 § har hänvisningen till den paragrafen ändrats.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser behandlas i avsnitt 4.

6.2 Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

2 kap.

4 §

Försäkringsaktiebolag är en särskild associationsform. Enligt 11 kap. 1 § i förslaget till ny försäkringsrörelselag ska för försäkringsaktiebolag föreskrifterna för aktiebolag i allmänhet fortsättningsvis gälla om inte något annat följer av försäkringsrörelselagen eller är särskilt föreskrivet. Det innebär att bestämmelserna om aktiebolag i inkomstskattelagen direkt kommer att bli tillämpliga på försäkringsaktiebolagen. Därmed kommer det inte längre att vara nödvändigt att ha en särskild bestämmelse som skattemässigt likställer dem med aktiebolag. Den bestämmelsen slopas därför.

4 b §

Ändringen innebär att försäkringsföreningar, vid sidan av europakooperativ och europeiska grupperingar för territoriellt samarbete, ska räknas som ekonomiska föreningar vid tillämpningen av inkomstskattelagen.

7 kap.

19 §

Paragrafen upphävs. Försäkringsföreningar och sådana europakooperativ som bedriver försäkringsverksamhet ska beskattas enligt inkomstskattelagen till den del beskattning inte ska ske enligt avkastningsskattelagen.

16 kap.

8 §

Bestämmelsen utvidgas till att även omfatta ömsesidiga försäkringsföretag. Det innebär att dessa företag ska dra av utgifter som de har i samband med förändring av deras förlagsinsatser.

Paragrafen ska redan i dag tillämpas av försäkringsaktiebolag. Förslaget till ändring av 2 kap. 4 b § innebär att förevarande paragraf också kommer att bli tillämplig på försäkringsföreningar.

24 kap.

5 §

Ändringen innebär att bestämmelsen utvidgas till att även omfatta ömsesidiga försäkringsföretag som har tagit upp ett vinstandelslån. Härigenom blir bestämmelserna om avdrag för vinstandelsränta i 6–10 §§ tillämpliga även på ömsesidiga försäkringsbolag.

28 kap.

10 §

Paragrafhänvisningen till försäkringsrörelselagen (1982:713) har ändrats till att avse motsvarande paragraf i den nya försäkringsrörelselagen.

33 kap.

10 §

Som en följd av ändringarna i 2 § lagen (1990:661) om avkastningsskatt har hänvisningen till den paragrafen ändrats till att avse första stycket 4.

39 kap.

2 §

Hänvisningen i *första stycket 1* ändras till livförsäkringsföretag enligt 1 kap. 4 § försäkringsrörelselagen (2010:000). Härigenom kommer försäkringsföreningar som bedriver livförsäkringsrörelse att omfattas av definitionen av livförsäkringsföretag i förevarande paragraf och därmed även av de särskilda bestämmelserna för livförsäkringsföretag i inkomstskattelagen.

Första punkten ändras även genom att det uttryckligen anges att med livförsäkringsföretag avses också svenska europabolag och europakoooperativ som bedriver motsvarande verksamhet. Se vidare avsnitt 3.3.

4 §

Hänvisningarna till paragrafer i försäkringsrörelselagen (1982:713) har ändrats till att avse motsvarande paragrafer i den nya försäkringsrörelselagen.

9 §

Hänvisningen till försäkringsrörelselagen (1982:713) har ändrats till att avse den nya försäkringsrörelselagen.

13 d §

Hänvisningarna till paragrafer i försäkringsrörelselagen (1982:713) har ersatts av hänvisningar till motsvarande paragrafer i den nya försäkringsrörelselagen.

40 kap.

5 §

Hänvisningen till 1 kap. 9 § försäkringsrörelselagen (1982:713) utgår. Den paragrafen innehåller en koncerndefinition. Den nya försäkringsrörelselagen innehåller inte någon självständig sådan definition. För försäkringsaktiebolagen ska istället koncerndefinitionen för aktiebolag i 1 kap. 11 § aktiebolagslagen gälla utan kompletteringar. Den definitionen över-

ensstämmer med den koncerndefinition som i dag finns i försäkringsrörelselagen.

48 kap.

6 a §

Av bestämmelsen följer att ett aktiebolag som avses i 19 kap. 13 § aktiebolagslagen (2005:551) eller ett försäkringsaktiebolag som avses i 6 a kap. 3 § första stycket försäkringsrörelselagen (1982:713) inte ska beskattas för kapitalvinst då bolaget avyttrar egna aktier. Med aktiebolag respektive försäkringsaktiebolag enligt de ovan nämnda bestämmelserna avses publika bolag som får dela ut vinst om dess aktier är upptagna till handel på en reglerad marknad eller en motsvarande marknad utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Den nya försäkringsrörelselagen innehåller inte någon motsvarande bestämmelse som den i 6 a kap. 3 §. Paragrafhänvisningen slopas därför utan att ersättas av någon ny. Enligt den nya försäkringsrörelselagen ska vad som är föreskrivet för aktiebolag i allmänhet tillämpas av försäkringsaktiebolag om inte något annat följer av den nya försäkringsrörelselagen eller är särskilt föreskrivet. Det innebär att 19 kap. 13 § aktiebolagslagen direkt kommer att bli tillämplig på sådana försäkringsaktiebolag som i dag omfattas av 6 a kap. 3 § försäkringsrörelselagen. För att det klart ska framgå att sådana publika försäkringsaktiebolag som i dag omfattas av bestämmelsen i förevarande paragraf även efter införandet av den nya försäkringsrörelselagen alltså omfattas av den har bestämmelsen ändrats redaktionellt.

6 b §

Paragrafen reglerar hur en kapitalvinst ska behandlas när ett aktiebolag löser in ett kapitalandelsbevis som utfärdats när bolaget tagit upp ett kapitalandelslån. Ändringen innebär att paragrafen görs tillämplig också på ömsesidiga försäkringsföretag.

28 §

Ändringen innebär att paragrafen görs tillämplig även på ömsesidiga försäkringsföretag.

58 kap.

15 §

Hänvisningarna till paragrafer i försäkringsrörelselagen (1982:713) har ändrats till att avse motsvarande paragrafer i den nya försäkringsrörelselagen.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser behandlas i avsnitt 4.

6.3 Förslag till lag om ändring i lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter

1 kap.

5 §

Som en följd av ändringarna i 2 § lagen (1990:661) om avkastningsskatt har hänvisningen till den paragrafen ändrats till att avse första stycket 1–4 och 6–8.

11 kap.

7 §

Hänvisningen i *andra stycket* till understödsföreningar har utgått. Försäkringsföreningarna kommer att falla in under begreppet försäkringsgivare. I övrigt har paragrafen justerats språkligt.

7 a §

Hänvisningarna till understödsföreningar har utgått. Försäkringsföreningarna kommer att falla in under begreppet försäkringsgivare.

7 b §

Hänvisningen till understödsföreningar har utgått. Försäkringsföreningarna kommer att falla in under begreppet försäkringsgivare.

8 a §

Som en följd av ändringarna i 2 § lagen (1990:661) om avkastningsskatt har hänvisningen till den paragrafen ändrats till att avse första stycket 6–8. Hänvisningen till understödsföreningar i *andra stycket* har utgått. Försäkringsföreningarna kommer att falla in under begreppet försäkringsgivare.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser behandlas i avsnitt 4.